

1^ο ΘΕΜΑ

Σύγκριση του δημοτικού τραγουδιού «Το γιοφύρι της Άρτας» με τα αποσπάσματα της τραγωδίας του Ευριπίδη «Ιφιγένεια η εν Αυλίδι»

Ομοιότητες - διαφορές

Λίγα λόγια...

Τα δύο έργα αν και γράφτηκαν σε διαφορετικές εποχές έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά. Κεντρικό στοιχείο είναι οι θυσίες της προσωπικής ευτυχίας για το γενικό καλό.

Παρουσιάζονται οι διαφορές του «θέλω» και του «πρέπει», δραματοποιώντας την ήδη συγκινητική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι πρωταγωνιστές. Υπερισχύει το καθήκον απέναντι στο κοινό καλό και το θύμα, αν και αρχικά αντιδρά, στο τέλος υποτάσσεται στη μοίρα του.

Ομοιότητες Ιφιγένειας - Λυγερής

- Η Ιφιγένεια είναι η κόρη του Αρχηγού των Αχαιών, Αγαμέμνονα και η Λυγερή είναι η σύζυγος του Πρωτομάστορα. Είναι δυο σημαντικές γυναίκες που πρέπει να θυσιαστούν για να εξυπηρετήσουν το κοινωνικό σύνολο.
- Έχουν και τα δύο θύματα στενή συγγενική σχέση με τον θύτη.
- Είναι και οι δύο τραγικά πρόσωπα, μιας και η ευτυχία τους μεταβάλλεται σε δυστυχία και προσπαθούν μάταια να αποφύγουν τη μοίρα τους.
- Οδηγούνται με δόλο στη θυσία. Η Λυγερή από τη μια πηγαίνει για να συναντήσει τον άνδρα της, ενώ η Ιφιγένεια τάχα για να παντρευτεί τον Αχιλλέα.
- Η Ιφιγένεια έχει δύο αδελφές και έναν μικρότερο αδελφό, όπως ακριβώς και η Λυγερή.

Ομοιότητες Ιφιγένειας - Λυγερής

- Ούτε η Ιφιγένεια αλλά ούτε η Λυγερή ευθύνονται για το πρόβλημα που υπάρχει.
- Καμία δεν είναι αφελής. Κάποιοι αναλυτές θεωρούν τη Λυγερή αφελή μιας και δέχθηκε να κατέβει στα θεμέλια για ένα δαχτυλίδι. Αν αναλογιστούμε όμως τη σημασία αυτού του δαχτυλιδιού σε συνάρτηση με την εποχή που ζούσαν θα καταλάβουμε πως η αξία της βέρας του Πρωτομάστορα ισοδυναμούσε με τα ίδια τα δεσμά του γάμου τους. Επομένως θεωρούνταν γρουσουζιά να χάσει κάποιος το δαχτυλίδι του γάμου του.
- Στο τέλος αποδέχονται και οι δύο τη μοίρα τους και οδηγούνται συνειδητά στη θυσία τους ώστε να βοηθήσουν το κοινωνικό σύνολο.

Ομοιότητες Αγαμέμνονα - Πρωτομάστορα

- Είναι σημαντικά πρόσωπα, ο Αγαμέμνονας είναι ο Αρχηγός των Αχαιών και ο Πρωτομάστορας είναι ο υπεύθυνος της κατασκευής του γιοφυριού της Άρτας.
- Είναι τραγικά πρόσωπα μιας και πρέπει να θυσιάσουν το πιο αγαπημένο τους πρόσωπο για το κοινό καλό.
- Αντιμετωπίζουν και οι δύο ένα δίλημμα. Αν δηλαδή πρέπει να υπερισχύσει το χρέος προς την οικογένεια ή προς το κοινωνικό σύνολο. Στο τέλος, ως ηγέτες που είναι και οι δυο, αποφασίζουν να θυσιάσουν τη δική τους ευτυχία για το κοινό καλό.
- Και οι δυο βρίσκονται αντιμέτωποι με ανώτερες θεϊκές δυνάμεις. Ο Πρωτομάστορας έρχεται αντιμέτωπος με δοξασίες που υπαγορεύουν ότι ένα κτίριο για να στερεωθεί πρέπει να θυσιασθεί στα θεμέλιά του κάποιο ζωντανό πλάσμα. Ο Αγαμέμνονας από την άλλη έρχεται αντιμέτωπος με την οργή της θεάς Αρτέμιδος διότι σκότωσε το ιερό ελάφι της.

Ομοιότητες Αγαμέμνονα - Πρωτομάστορα

- Ο τρόπος με τον οποίο τους ανακοινώνεται πως πρέπει να θυσιάσουν ένα δικό τους πρόσωπο είναι παρόμοιος. Βρίσκονται και οι δύο σε απελπιστική κατάσταση και μέσω ενός από μηχανής θεού, τους δίνεται η λύση.
- Η ανακοίνωση γίνεται ενώπιον τρίτων, έτσι είναι σχεδόν αδύνατον να αρνηθούν διότι θα υπάρξουν αντιδράσεις (είτε από τους μάστορες από τη μία, είτε από τον αδελφό του Αγαμέμνονα από την άλλη).
- Στο τέλος υποτάσσονται και αυτοί στη μοίρα τους.

Διαφορές

- Στην περίπτωση του γιοφυριού της Άρτας οι χτίστες συμμετέχουν ενεργά στο δράμα του Πρωτομάστορα, στην παραπλάνηση της Λυγερής, στο χτίσιμό της αλλά και στην αλλαγή της κατάρας της σε ευχή. Στην περίπτωση της Ιφιγένειας ο στόλος δεν συμμετέχει στη θυσία της.
- Ο Αγαμέμνονας είναι ένοχος μιας και έχει σκοτώσει το ιερό ελάφι της θεάς Αρτέμιδος. Ο Πρωτομάστορας όμως δεν ευθύνεται για το γκρέμισμα του γιοφυριού.
- Στον Πρωτομάστορα η λύση ανακοινώνεται μέσω ενός πουλιού, ενώ του Αγαμέμνονα μέσω του μάντη Κάλχα.
- Η Λυγερή βλέποντας το τέλος της δίνει μια κατάρα, όπου την αλλάζει για χάρη του αδελφού της. Η Ιφιγένεια δεν καταριέται τη μοίρα της αλλά την αποδέχεται.
- Οι δυο κοπέλες δεν έχουν το ίδιο τέλος. Η Ιφιγένεια στο τέλος σώζεται ενώ η Λυγερή θυσιάζεται.

Βιβλιογραφία

- Τζουβάρα-Πετάλη, Χ., Οικονόμου, Ε. (2016). *Η θυσία της γυναίκας για την ανάπτυξη της κοινωνίας*. Ανακτήθηκε από <http://1gym-acharn.att.sch.gr/1/wp-content/uploads/2017/06/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82.pdf>
- Χύτη, Ε. (2017, 26 Ιουνίου). Νίκος Καζαντζάκης: Ο Πρωτομάστορας και ο θρύλος του γεφυριού της Άρτας. Αναρτήθηκε από <http://xyth.gr/2017/06/26/%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B6%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B6%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1/>
- Βίντεο «*Η θυσία της Ιφιγένειας*»
https://www.youtube.com/watch?v=yGMmFwL_Wb4

2° ΘΕΜΑ

Να θεωρήσετε πως η γυναίκα του πρωτομάστορα προσπαθεί να τον πείσει να μην τη θυσιάσει. Να καταγράψετε τα επιχειρήματά της (λόγος) και την αντίκρουσή τους από τον πρωτομάστορα (αντίλογος)

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Μα... τι συμβαίνει....

Γιατί δεν με τραβάνε πάνω.....

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Αλίμονο, πώς μπόρεσε ο άντρας ο δικός μου,
που μου 'λεγε πως μ' αγαπά και θα με αγαπά αιώνια
τόρα εδώ μέσα στα σκοτεινά με κλείνει να πεθάνω...!

Άντρα μου, σε παρακαλώ, λυπήσου με, μη με αφήνεις εδώ κάτω.

Τι φταίω εγώ που το γιοφύρι δεν στεριώνει,
δεν είναι δικό μου λάθος, γιατί λοιπόν να πληρώσω τόσο ακριβά...

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Ανέβασέ με καλέ μου, έχω αρχίσει να κρυώνω, εγώ πάντα σε φρόντιζα
πάντα σε αγαπούσα, ακόμα και τώρα για σένα κατέβηκα εδώ κάτω,
για να μη σε βλέπω λυπημένο...!

Σε παρακαλώ, θυμήσου πόσο ευτυχισμένοι είμαστε και τι έχουμε περάσει μαζί,
Σκέψου τα όνειρα που έχουμε κάνει για το μέλλον,
μη τα διαγράφεις όλα αυτά, λυπήσου με!

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Αλίμονο, γιατί τέτοια τύχη στην οικογένεια μου!

Δε σου έφταναν οι αδελφές μου ήθελες και εμένα!

Η μία έχτισε τον Δούναβη και η άλλη τον Ευφράτη και τώρα
εμένα μου έλαχε να χτίσω το γιοφύρι της Άρτας.

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Μα όχι! Αυτό δεν θα περάσει έτσι!

Κατάρα ρίχνω τώρα εδώ και να το ακούσουν όλοι,

πως όπως τρέμει το καρυόφυλλο, να τρέμει το γιοφύρι

και όπως πέφτουν τα φύλλα από τα δέντρα, να πέφτουν οι διαβάτες.

Έτσι, λοιπόν, όσο άδικος είναι ο δικός μου ο χαμός, να είναι και ο δικός τους!

Σκέψεις και επιχειρήματα της Λυγερής...

Μα στάσου....!

Κι αν τύχει και περάσει ο μονάκριβος αδελφός μου;

Τι θα γενεί, ποιος θα μείνει από την οικογένειά μας!

Εγώ παιδιά δεν έκανα, μονάχα αυτός μου μένει!

Όχι, δεν μπορώ να κάνω τέτοιο κακό σε εκείνον!

Σκέψεις και επιχειρήματα της Αυγεράς...

Γι' αυτό, λοιπόν, την κατάρα μου αλλάζω σε ευχή και λέω..

Αν τρέμουν τ' άγρια βουνά να τρέμει το γιοφύρι
και αν πέφτουν τ' άγρια πουλιά να πέφτουν και οι διαβάτες,
γιατί έχω αδελφό στην ξενιτιά, μη λάχει και περάσει!

Επιχειρήματα του Πρωτομάστορα...

Καλή μου, συγχώρησέ με αν μπορείς!
Μα δεν γίνεται αλλιώς,
Δεν έφταιξες σε τίποτα απολύτως,
δεν είναι δικό σου λάθος, εσύ όμως έλαχε
να πληρώσεις για τούτο το γιοφύρι.

Επιχειρήματα του Πρωτομάστορα...

Δεν είναι πως δεν σε αγαπώ.

Να ξέρεις πως σε λατρεύω,

όμως το πουλάκι το'πε καθαρά

πως η γυναίκα μου πρέπει να στοιχειωθεί

για να στεριώσει το γιοφύρι.

Αν υπήρχε άλλος τρόπος να είσαι σίγουρη πως θα τον επέλεγα!

Αλλά είναι καθήκον μου να ολοκληρώσω αυτό το έργο.

Επιχειρήματα του Πρωτομάστορα...

Να'ξερες πόσο πόνο έχω στην καρδιά μου
αλλά δεν υπάρχει άλλος δρόμος.

Πρέπει να θυσιάσουμε τη δική μας ευτυχία, το μέλλον μας, την αγάπη μας!

Και εσύ.... την ίδια σου την ζωή
για το γιοφύρι αυτό!

Όλα για το κοινό καλό...

Επιχειρήματα του Πρωτομάστορα...

Φτιάχνοντας τη γέφυρα αυτή ενώνεις δυο όχθες
και μαζί με τις όχθες ενώνεις και τους ανθρώπους.
Μεταφέρεται ο πολιτισμός, η γνώση και η παιδεία,
το εμπόριο ανθεί, τροφές μετακινούνται.

Γι' αυτό είναι τόσο σημαντικό
ετούτο το γιοφύρι...

Βιβλιογραφία

- Βίντεο «*Το γιοφύρι της Άρτας σε 3D*»
https://www.youtube.com/watch?time_continue=413&v=xP58Lx6JL44